

Riigikohtu arvamus¹ riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse muutmise ning sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (920 SE) kohta

Eelnõuga on kavas lisada RSVS § 32 lg-sse 1 p 11, mis välistaks riigisaladuse juurdepääsuloa andmise inimesele, kellel on sellise välisriigi kodakondsus, milles viibimise kohta kehtib RSVS § 19 lg-s 2 sätestatud teatamiskohustus. See kehtib ka nende inimeste kohta, kellel on lisaks Eesti kodakondsusele niisuguse välisriigi kodakondsus. Kavandatav norm on imperatiivne, st ei anna võimalust selle rakendajale konkreetse juhtumi asjaolusid kaaluda. Niisugusel normil on legitiimne eesmärk ja tõenäoliselt on see enamikul juhtudel proportsionaalne. Sellegipoolest tuleb märkida, et võib esineda juhtumeid, mil teatamiskohustusega välisriigi kodakondsusest loobumine pole kas praktiliselt võimalik välisriigi tehtavate takistuste tõttu või pole sellist võimalust välisriigi õiguses üldse ette nähtud.

Kui inimene on lisaks Eesti kodakondsusele saanud sellise välisriigi kodakondsuse sünniga, võib kavandatav RSVS § 32 lg 1 p 11 mõnikord intensiivselt riivata sellise Eesti kodaniku põhiseaduse § 29 lg-s 1 ette nähtud õigust valida vabalt tegevusala, elukutset ja töökohta. Seepärast tuleks enne kõnealuse normi kehtestamist hinnata, kas saavutatav tulemus on kõigil juhtumitel proportsionaalne või peaks haldusorganile ette nägema võimaluse konkreetse juhtumi asjaolusid arvesse võtta (sellisel juhul tuleks norm sätestada RSVS § 32 lg-s 2). Praegu on Riigikogu menetluses kodakondsuse seaduse jt seaduste muutmise eelnõu 932 SE, millega täiendatakse KodS § 29 lg-ga 3. Selle järgi ei saaks inimest lugeda Eesti kodakondsuse kaotanuks lugenuks teise riigi kodakondsuse olemise tõttu juhul, kui ta ei ole "sünniga omandatud muu riigi kodakondsust vormistanud". Ilmselt oleks asjakohane näha sarnane erisus ette ka RSVS § 32 lg 1 p-s 11 isegi siis, kui see jääb imperatiivselt kohaldatavaks sätteks.

¹ Riigikohtu arvamus ei väljenda Riigikohtu siduvat seisukohta. Riigikohus kujundab siduvaid seisukohti ainult kohtuasjade menetlemisel Riigikohtus.